

UDK:801.313(497.13)

Izvorni znanstveni članak

Primljeno: 12/1986

Andela Varga

*Zavod za jezik IFF, Zagreb*

## ŽENSKA OSOBNA IMENA U MARIJI NA MURI

U radu se analiziraju specifičnosti i mijene službenoga antroponimskog sustava ženskih osobnih imena i njegove neslužbene uporabe u tri desetljeća ovoga stoljeća u Mariji na Muri (Međimurje). Uočava se postupno približavanje tih dviju sfera pojave antroponimske jedinice, što dovodi do smanjivanja tvorbenih modela i rasta broja imenskih osnova.

Nastanak osobnog imena inicirala je potreba identifikacije ljudske jedinice. Ime je veoma fleksibilna kategorija, te ovisno o društvu i vremenu u kojem nastaje, odraz je prilika, načina života i svjetonazora čovjeka koji ga tvori. Slavenski je antroponimski korpus u početku bio sastavljen od semantički prozirnih narodnih imena.<sup>1</sup> Takav se zadržao do kristijanizacije. Pokršćavanjem se u naslijeđeni fond osobnih imena unose svetačka. Tako supostoje idiolotska (narodna) i aloglotska (uglavnom svetačka) imena. U 16. stoljeću dolazi do naglog, neorganskog prekida u razvoju narodnog antroponimskog sustava, koji se svodi uglavnom na sferu neslužbene uporabe. Naime, odlukom Tridentinskog koncila, uz ostale odredbe, uvodi se obveza da dijete na krštenju dobije ime (imenā) kojeg kršćanskog sveca, mučenika. Time je imenski fond, barem onaj službeni, znatno osiromašen. To se osobito odrazilo na ženska osobna imena, gdje je bogatstvo i raznovrsnost narodnih antroponima zamijenio prilično siromašan fond odabranih svetačkih imena.<sup>2</sup> Zbog uskog imenskog repertoara prijetila je opasnost od velikog stupnja imenske entropije (sve je više djece dobivalo isto ime), a time je osnovna funkcija imena (identifikacija) bila dovedena u pitanje. Međutim, mnogobrojne varijante svetačkih imena, koje

<sup>1</sup> »Pri izboru osobnog imena često je u svijesti prisutna motiviranost takva imena (Bratoljub) ili karakterizacija osobe (Vuk). Bilo je tako u početku kad su sva osobna imena bila značenjski prozirna i nadijevala se a) po izgledu: Črnko, Bilić, Rudo, Malik, Veljko... b) po značenju: Dobronja, Nježa, Hrabar, Bojan, Gruban, Zloba, Nenad... c) u vezi s rođenjem: Prvan, Osmak; Ukraden, Prodan, Povržen, Nenad, Željko... itd. Među takvim imenima bilo je mnogo zaštitnih profilaktičkih): Vuk, Mrdan, Grdan, Neljep... jer teško je pretpostaviti da su roditelji u nadjevenom imenu tražili defektnost. Ime je doista bilo u službi zaštite od zlih duhova u davnim vremenima jakog pomora novorođenčadi. Takva unutrašnja, etimološka značenja imena s vremenom su blijedila i nestajala. Imenski se repertoar mijenjao i bogatio, te osnovno ime postaje jezični znak koji se ističe osnovnom onomastičkom funkcijom imenovanja (čime se odlikuje od apelativa) i redukcijom značenjske funkcije (po čemu se razlikuje od apelativa)«. Petar Šimunović, *Naša prezimena*, Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb 1985, str. 266, 267.

<sup>2</sup> Ženskoj se djeci (a isto tako i muškoj) nisu nadijevala sva svetačka imena što ih je donosio kalendar. Na izbor su imena utjecali mnogi faktori (npr. kult pojedine svetece, pripadnost nadbiskupiji...) koji su sužavali imenski korpus, te ograničavali izbor, a ni lista svetica nije bila osobito bogata.

se prvotno javljaju u neslužbenoj uporabi, obogaćuju antroponimski sustav mnoštvom imenskih oblika hipokorističke, pejorativne, deminutivne i augmentativne značenjske vrijednosti.<sup>3</sup> S vremenom pojedine forme neslužbenih imena prodiru u službeni imenik, čineći ga raznovrsnijim.

U svom ću prikazu analizirati i komparirati sustav ženskih osobnih imena triju desetljeća ovog stoljeća u donjomedimurskom selu *Mariji na Muri*, bivšoj Svetoj Mariji<sup>4</sup>. Službenim osobnim imenima suprotstaviti ću neslužbena, te pokušati pokazati neke od tvorbenih, fonoloških, morfoloških i grafijskih osobitosti. Polazna mi je osnova u radu bila matična knjiga rođenih (za radoblja 1900—1910. i 1940—1950; ona je ujedno i matična knjiga krštenih), te knjiga državljana (za razdoblje 1970—1980). Antroponimske jedinice u sebi sintetiziraju teritorijalnu i dijalekatsku određenost, društvene mijene, te svojom formom i sadržajem ispredaju priču o Svetomaršćicama, stanovnicama Marije na Muri.

Godine 1900. Sveta Marija imala je 1976 stanovnika, a 1910. bilo ih je 2335.<sup>5</sup> Tog je desetljeća u matičnu knjigu upisano 412 ženske djece. Ona su dobila 41 različito ime:

|                  |     |                      |   |                   |   |
|------------------|-----|----------------------|---|-------------------|---|
| Maria .....      | 111 | Veronica .....       | 5 | Rosa .....        | 1 |
| Theresia .....   | 54  | Hedvigis .....       | 4 | Rosina .....      | 1 |
| Catharina .....  | 36  | Lucia .....          | 4 | Scholastica ..... | 1 |
| Anna .....       | 26  | Regina .....         | 4 |                   |   |
| Francisca .....  | 17  | Aloysia .....        | 3 |                   |   |
| Helena .....     | 17  | Apolonia .....       | 3 |                   |   |
| Dorothea .....   | 13  | Caecilia .....       | 3 |                   |   |
| Rosalia .....    | 10  | Christina .....      | 3 |                   |   |
| Clara .....      | 9   | Juliana .....        | 3 |                   |   |
| Monica .....     | 9   | Sophia .....         | 3 |                   |   |
| Agatha .....     | 8   | Justina .....        | 2 |                   |   |
| Barbara .....    | 8   | Ursula .....         | 2 |                   |   |
| Elisabetha ..... | 8   | Agnes .....          | 1 |                   |   |
| Magdalena .....  | 8   | Angela .....         | 1 |                   |   |
| Amalia .....     | 7   | Antonia .....        | 1 |                   |   |
| Eva .....        | 6   | Genoveva .....       | 1 |                   |   |
| Susanna .....    | 6   | Josepha .....        | 1 |                   |   |
| Margaretha ..... | 6   | Matilda .....        | 1 |                   |   |
| Petronila .....  | 5   | /Maria/ <sup>6</sup> |   |                   |   |
|                  |     | Magdalena .....      | 1 |                   |   |

<sup>3</sup> »Takve se promjene zbivaju kad je repertoar imena ograničen... Tada se šire tvorbene mogućnosti da se od ograničenog broja imenskih osnova tvori golem broj imenskih likova«. (Petar Šimunović, Naša prezimena...). Slično stanje, što se tiče tvorbene produkcije, nalazimo i u vremenu jednoimenske formule, jer »u početku bijaše... samo osobno ime« koje se moralo, da bi služilo svrsi, tvorbom preoblikovati u niz varijanata. Složenije društveno-ekonomske prilike uvjetuju prelaz na višestranu imensku formulu.

<sup>4</sup> U travnju 1963. godine dolazi do izmjene ojkonima, a razlog je religiozna obilježnost. Ispušten je atribut *Sveta* i dodan prijedloženi izraz u funkciji atributa *na Muri*.

<sup>5</sup> Podaci uzeti iz knjige Mirka Korenčića, *Naselja i stanovništvo SR Hrvatske 1857—1971*, Zagreb 1979.

<sup>6</sup> U matičnoj je knjizi iznad imena *Magdalena* olovkom dopisano ime *Maria*.

Popis očituje frekventnost pojave pojedinog ženskog imena. Ime *Marija* (*Maria*) jest najučestalije — dobiva ga čak 111 (od 412) ženske djece. Kako objasniti veliku koncentraciju tog imena. Nju je moglo uvjetovati više faktora:

- a) običaj nadijevanja imena prema crkvenom blagdanu (Marijinih je blagdana 14 u godini),
- b) veoma jak kult sv. Marije (do 1963. godine i selo se zvalo Sveta Marija),
- c) običaj da se djetetu ne nadijeva ime koje nitko u selu ne nosi.

Na drugom je mjestu po frekventnosti ime *Terezija* (*Theresia*), potom dolazi *Katarina* (*Catharina*) i *Ana* (*Anna*). Ta bismo imena (uključujući, naravno, i ime *Marija*) mogli nazvati veoma frekventnim.<sup>7</sup> Ona čine 55,09 posto ukupnog broja ženskih imena toga razdoblja, što znači da je svako drugo dijete dobilo jedno od ta četiri imena. Taj nam podatak govori o velikoj entropiji službenih imena (neslužbena imena izlaz nalaze u iskorištavanju tvorbenih mogućnosti). Deset ženskih imena javlja se samo jedanput u deset godina (njihova je obavjesnost najveća) što indicira dvoje: a) navedena su imena posljednji znakovi života prije frekventnih imena b) to su imena koja su se tek javila i njihova će se frekvencija s vremenom povećati. Koji je od ta dva moguća sadržaja prisutan u imenima iz danog prikaza, saznat ćemo tako da ih usporedimo s idućim razdobljem. Od 1940. do 1950. srećemo samo jedno ime koje u prvom desetljeću dobiva jedno dijete. To je ime *Andela*<sup>8</sup>. Tako je imenovano šestoro djece. Za to ime vrijedi pretpostavka b, a za ostala imena (*Agnes*, *Antonia*, *Genoveva*, *Josepha*, *Matilda*, *Rosa*, *Rosina*, *Scholastica*) pretpostavka a. U prvom desetljeću 20. stoljeća možemo tek uvjetno govoriti o kategoriji udvojenog imena jer je riječ o samo *jednom* primjeru gdje je *naknadno* dopisano još jedno ime.

Popis službenih imena zoran je prikaz latiniziranog antroponimskog sustava, koji je posljedica tada veoma jakog utjecaja crkve. Matice rođenih, jedan od plodova tridentinskih zaključaka, vode župnici. Sva imena koja se ženskoj djeci nadijevaju isključivo su svetačka<sup>9</sup> — dijete dobiva ime sveca zaštitnika. Već je spomenuto da je fond ženskih imena sveden na imena malobrojnih katoličkih svetica i mučenica. Škrti korpus još je više sužavao običaj da dijete dobije ime onog sveca uoči čijeg ili na čiji je dan rođeno. Reklo se: »Šōma se je do'nesla gođov'nicō v 'roke«. Tako su djeca rođena u srpnju često dobivala ime *Ana* (26. srpnja sv. *Ana*), a ona čiji je rođendan potkraj studenog ili početkom prosinca — *Katarina* (25. studenoga sv. *Katarina*), *Barbara* (4. prosinca sv. *Barbara*) ili *Lucija* (13. prosinca sv. *Lucija*).<sup>10</sup>

Latinizirana su osobna imena činila zapravo pasivan imenski fond. Ona su »živjela« samo, a njihova grafija isključivo u matičnoj knjizi. U krštenicama i svijesti imenovatelja postojao je na razini književnog jezika pohrvaćeni oblik latiniziranog

<sup>7</sup> Za ime koje u jednom desetljeću dobiva 1—5 djece mogli bismo reći da je nefrekventno, ono koje dobiva 5—10 djece jest slabo frekventno, ono koje nosi 10—20 djece jest frekventno, te ime koje dobiva više od 20 djece veoma je frekventno.

<sup>8</sup> Latinizirani oblik imena *Angela* iz prvog razdoblja, u razdoblju 1944—1950. transformira se u dva grafijski (ne fonetski, fonološki) različita lika: *Andela* i *Andjela*.

<sup>9</sup> Riječ je o imenima katoličkih svetica. Stanovnici Marije na Muri katoličke su vjeroispovijesti.

<sup>10</sup> Bilo je i drukčijih slučajeva. Djetetu se ponekad nadijevalo kumino ime (time su roditelji izražavali svoj odnos prema kumi i njezinom imenu), ponekad bi glavnu riječ u izboru imena imao najstariji muški član u obitelji (s'torejapa), a bilo je i primjera da se neko svetačko ime izbjegavalo dati novorođenom djetetu jer je u selu osoba koja nosi to ime zla, opaka, lošeg karaktera. Veoma je rijetko žensko dijete naslijedilo ime bake ili neke druge ženske osobe u obitelji.

imena kao djetetovo službeno ime. I taj, pohrvaćeni ekvivalent, u usporedbi s bogatstvom, dominacijom i isključivošću uporabe neslužbenih ekspresivnih imena, okamenjen je antroponimski fond. Sličan imenik mogli bismo naći i u drugim međimurskim mjestima, pa i dalje, izvan Međimurja.

Stanje početkom stoljeća svest ćemo na postojanje triju slojeva antroponomastičke jedinice:

1. latinizirano ime (službeni crkveni zapis i grafija),
2. pohrvaćeni ekvivalent latiniziranog imena (službena uporaba; pohrvaćivanje na razini književnog jezika),
3. varijante imena (neslužbena uporaba na razini mjesnog idioma).

Treći je sloj najživotniji, tu je ime najtješnje vezano uz osobu koju imenuje, te nosi najbogatiji onomastički sadržaj. To su živa pučka imena. Mnoga od njih dobivaju status službenih i temeljnih imena od kojih se izvode mnogobrojni hipokoristici bogateći naslijeđeni imenski fond.

Preskočimo sada tri desetljeća. U razdoblju od 1940. do 1950. u Mariji na Muri rođena su 283 ženska djeteta. Po popisu pučanstva 1948. godine<sup>11</sup> bilo je 2388 stanovnika. U matičnoj knjizi nalazimo ova imena:

*Marija* (64), *Katarina* (34), *Terezija* (32), *Ana* (27), *Amalija* (17), *Štefaniya* (14), *Franciska* (11), *Barbara* (9), *Jelena* (8), *Veronika* (6), *Andela* (5), *Gjurgjica* (5)<sup>12</sup>, *Nada* (5), *Rozalija* (5), *Doroteja* (4), *Ljubica* (4), *Eva* (3), *Milka* (3), *Slava* (3), *Milica* (2), *Monika* (2), *Vjekoslava* (2), *Andjela* (1), *Bara* (1), *Biserka* (1), *Božena* (1), *Danica* (1), *Dara* (1), *Draga* (1), *Emilija* (1), *Kristina* (1), *Ljerka* (1), *Magdalena* (1), *Mira* (1), *Olga* (1), *Rozalija Marija* (1), *Vera Božica* (1), *Verona* (1), *Vjera* (1), *Zlata* (1).

Primjećujemo da su latinizirana imena zamijenili na razini književnog jezika pohrvaćeni oblici. Imena tog dijela službenog antroponimskog korpusa mogli bismo podijeliti u nekoliko kategorija:

#### a) naslijeđena svetačka imena iz razdoblja 1900—1910.

*Marija, Katarina, Terezija, Ana, Amalija, Franciska, Barbara, Jelena, Veronika, Andela/Andjela, Rozalija, Doroteja, Eva, Monika, Kristina, Magdalena.* Tu najzastupljeniju imensku kategoriju sačinjavaju sva vrlo frekventna i frekventna imena iz prvog razdoblja, poneko slabo frekventno ime i jedno nefrekventno. I sada se u matičnu knjigu najčešće upisuje ime *Marija*, no primjećujemo da se ono, u usporedbi s prethodnim razdobljem, nadijeva mnogo manjem broju djece (111 : 64). To je posljedica prodora novih imena koja rasterećuju imenik i ublažuju imensku entropiju.

#### b) udvojena imena

*Rozalija Marija, Vera Božica.* Ta je imenska kategorija također novost u imeniku iako se zna da »po običaju koji već stoljećima vlada u katoličkoj crkvi svako dijete može dobiti na krštenju uz prvo ime još jedno, dva ili više sporednih imena«<sup>13</sup>. Poznati su primjeri da se djetetu pored svetačkog

<sup>11</sup> Vidi bilješku 5.

<sup>12</sup> U matičnoj je knjizi za fonem /d/ upotrijebljen digrafem gj.

<sup>13</sup> Žarko Muljačić, *Osobna imena u Dubrovniku (župa Grad) od 1800. do 1900. god.*, Filologija 4, Zagreb 1963, str. 116.

imena doda narodno. U tom je slučaju to drugo ime često »kanal kojim ulaze u onomastički sistem nova imena koja se roditelji još ne usuđuju upotrijebiti kao prva«<sup>14</sup>. Međutim, u našem su primjeru obje sastavnice udvojenog imena motivirane imenom sveca ili crkvenog blagdana.<sup>15</sup>

c) **imenske pokraćenice (od svetačkog imena)** kojih u prvom razdoblju nema u službenom imeniku već samo u neslužbenoj uporabi (*Bara* ← *Barbara*; *Milka, Milica* ← *Emilija*<sup>16</sup>).

d) **imena motivirana imenom sveca ili crkvenog blagdana**

*Štefanija* (← *Štefan* ← *Stjepan* ← *Stephanus*)  
*Božena* (← *Božić*)

e) **nova i obnovljena slavenska narodna imena**

*Nada, Slava, Vjekoslava*<sup>17</sup>, *Biserka, Draga, Danica, Dara, Mira, Vjera, Zlata (Ljubica, Đurđica, Ljerka)*<sup>18</sup>

f) **neslavenska narodna imena**

*Olga*<sup>19</sup>

Iako počinje slabiti crkveni utjecaj, on je još veoma naglašen. Župnici vode matične knjige do svibnja 1946. godine, kada one prelaze u djelokrug svjetovne vlasti. Crkvena su imena i dalje dominantna, ali više nisu i jedini sastojak službenog imenika, koji je obogaćen novim imenima i imenskim likovima. Ako antroponimski sustav prvog razdoblja (1900—1910) okarakteriziramo isključivošću postojanja svetačkih imena u latinskom obliku, drugo je razdoblje (1940—1950) spoj konzervativnih i inovacijskih elemenata, prijelazna faza ka, recimo uvjetno, potpunoj slobodi izbora<sup>20</sup> koja rezultira (vidjet ćemo u trećem razdoblju) raznovrсноšću i mnogolikošću, što katkad prelaze u pomodarske krajnosti i hirove.

<sup>14</sup> Žarko Muljačić, *Osobna imena u Dubrovniku...* str. 119.

<sup>15</sup> Objе sastavnice udvojenog imena *Rozalija Marija* motivirane su svetačkim imenima koja kao zasebna (samostalna) imena nalazimo u razdoblju od 1900. do 1910. te od 1940. do 1950. Prva sastavnica udvojenog imena *Vera Božica* rezultat je prodora imenskih oblika iz neslužbene uporabe u službeni imenik, a druga je motivirana crkvenim blagdanom — Božićem, kada je dijete rođeno.

<sup>16</sup> U istočnim krajevima naše zemlje *Milica* je narodno ime. U Mării na Muri ono je uglavnom motivirano svetačkim imenom *Emilija*, iako nije isključena ni prva mogućnost.

<sup>17</sup> *Vjekoslava* je dvočlano ime čiji se drugi član (-slava) javlja i kao samostalan lik službenog imena. U neslužbenoj uporabi srećemo samo oblik *Slava* (za službena imena *Slava* i *Vjekoslava*).

<sup>18</sup> Ime *Ljubica* moglo je nastati kao prijevod svetačkog imena *Amalija*, a kao predložak imenu *Đurđica* mogli bismo pretpostaviti svetačko ime *Ђuraj (Georgius)*. No veća je vjerojatnost da se u navedenim primjerima, uključujući tu i ime *Ljerka*, osobno ime vezuje uz ime cvijeta: *Đurđica* ← đurđica (Canvallaria), *Ljubica* ← ljubica (Viola), *Ljerka* ← lijer (Lilium).

<sup>19</sup> Max Vasmer (*Russisches etymologisches Wörterbuch, Heidelberg 1953, sv. 2*) ruski oblik imena *Olga* izvodi iz staronordijskog *Helga*. Iz ruskog jezika taj lik prelazi u starovisokonjemački (*Olga*). U Međimurje, osobito njegov sjeverni predio, ime *Olga* moglo je doći preko mađarskog antroponimskog sustava gdje također nalazimo isti antroponim.

<sup>20</sup> »Ne može se reći da postoji apsolutna sloboda u odabiranju novih imena. Ljudi su u svojim »slobodnim« izborima vezani za svoje vrijeme, za kulturni ambijent u kome žive; neka imena mogu presađena iz neke sredine gdje su normalna u drugu izgledati smiješna, afektirana, nepristojna itd. I nekad brojno zastupljena imena mogu, u promijenjenim životnim uvjetima, izgledati smiješna ili barem neobična«. Ž. Muljačić, *Osobna imena u Dubrovniku...* str. 118.

Izvor je podataka o trećem razdoblju (1970—1980) knjiga državljana, uvedena 1947. godine.<sup>21</sup> Budući da su tu upisana i djeca koja su rođena u inozemstvu i u drugim mjestima Jugoslavije, gdje su im roditelji živjeli ili još žive, imena koja ta knjiga sadržava nisu pravi odraz antroponimije tih godina u Mariji na Muri. No taj nam izvor daje dragocjene podatke o utjecaju drugih društveno-ekonomskih i kulturnih sredina na izbor djetetova imena.<sup>22</sup>

Prema popisu stanovništva 1971. godine u Mariji na Muri živjela su 2084 stanovnika i to 1109 (53,21 posto) žena, te 975 (46,79 posto) muškaraca.<sup>23</sup> U knjigu državljana upisano je 171 žensko dijete:

|                |    |                 |   |
|----------------|----|-----------------|---|
| Mirjana .....  | 11 | Andrijana ..... | 2 |
| Gordana .....  | 8  | Anita .....     | 2 |
| Renata .....   | 7  | Dušanka .....   | 2 |
| Marija.....    | 6  | Gabrijela ..... | 2 |
| Andreja .....  | 5  | Ivana .....     | 2 |
| Sanja .....    | 5  | Jasminka.....   | 2 |
| Snježana.....  | 5  | Manuela .....   | 2 |
| Vesna .....    | 5  | Josipa .....    | 2 |
| Željka .....   | 5  | Nada .....      | 2 |
| Danijela ..... | 4  | Natalija .....  | 2 |
| Ivanka .....   | 4  | Nataša .....    | 2 |
| Kristina ..... | 4  | Nevenka .....   | 2 |
| Biserka .....  | 3  | Silvija .....   | 2 |
| Draženka ..... | 3  | Silvia .....    | 2 |
| Mihaela .....  | 3  | Tatjana .....   | 2 |
| Ana .....      | 2  | Tihana .....    | 2 |

Samo jednom se javljaju imena: *Terezija, Jelena, Barbara, Suzana, Veronika, Lucija, Matilda, Rosa, Božena, Višnja, Anđelka, Irena, Božica, Milica, Blaženka, Štefica, Dejana, Dunja, Zrinka, Alisa, Paulina, Miljenka, Silvana, Mirela, Tajana, Arijana, Jasna, Nena, Ksenija, Anamarija, Andrejana, Tanja, Violeta, Anica, Marina, Milena, Zvezdana, Brigita, Brigitte, Darinka, Marijeta, Valerija, Kornelija,*

<sup>21</sup> »Prema članu 7. Pravilnika o izvršavanju Zakona o državljanstvu FNRJ (Službeni list FNRJ br. 98/46/ i br. 20/51), za upis novorođene dece u knjigu državljana bila je određena mesna nadležnost prema mestu gde su njihovi roditelji upisani u knjigu državljana, odnosno prema mestu gde je upisan roditelj po kome dete stiće državljanstvo socijalističke republike. Međutim, ova odredba Pravilnika, kao i druge njegove odredbe koje su, po isteku propisanog roka, ostale nesuglašene sa Zakonom o jugoslovenskom državljanstvu ili Zakonom o opštem upravnom postupku, nisu se više mogle primenjivati, već odgovarajuće odredbe iz ovih zakona. U Zakonu o jugoslovenskom državljanstvu određena je samo stvarna nadležnost /član 24/, iz čega sledi da za mesnu nadležnost važi opšte pravilo. Prema tome mesna nadležnost za upis novorođene dece određuje se od tada prema prebivalištu roditelja, kako je to propisano u toč. 4. čl. 21. Zakona o opštem upravnom postupku«. Iz objašnjenja Upisa u evidenciju o jugoslovenskim državljanima /mesna nadležnost/. (27. 12. 1971.)

<sup>22</sup> Često imena koja dobiju djeca rođena u inozemstvu grafijski (pojava grafema kojih nema u našem jeziku: x — *Alexandra*; pojava udvojenih grafema: tt — *Brigitte*) i morfološki (ime završava na -e: *Brigitte*, ili konsonant: *Nives*) odudaraju od hrvatskog jezičnog sustava. Da bi se osposobila za svoju imensku službu, potrebne su razne prilagodbe strukturi našeg jezika. Vidi o tome P. Šimunović, *Naša prezimena...* str. 271—278.

<sup>23</sup> Popis stanovništva i stanova 1971, STANOVNIŠTVO, knjiga VIII, Beograd 1973, str. 179.

*Anete, Spomenka, Nevenka, Romina, Melita, Zvonka, Nives, Julija, Martina Diana Alexandra Elsa*<sup>24</sup>, *Klaudija, Karolina, Sandra, Milica, Sladana, Alexandra Maria, Draženka Maria*<sup>25</sup>.

U usporedbi s prva dva razdoblja, kada isto ime dobiva nekoliko desetaka djece, sada uglavnom nestaje ovisnosti o blagdanima, te roditelji nesputani crkvenim uzusima slobodno biraju ime za svoje dijete.<sup>26</sup> Različitost, drugost, težnja za originalnošću, pomodnost — samo su neke specifičnosti imenskoga korpusa toga razdoblja. Tu ima i imena koja nalazimo u prvom desetljeću 20. stoljeća (*Marija, Kristina, Ana, Josipa, Terezija, Jelena, Barbara, Suzana, Veronika, Lucija, Matilda, Rosa*), te onih iz razdoblja od 1940. do 1950. godine (*Marija, Kristina, Biserka, Ana, Nada, Terezija, Jelena, Barbara, Veronika, Božena, Milica*)<sup>27</sup>, no popis zorno predočuje da je najviše novih imenskih jedinica od kojih se mnoge javljaju

<sup>24</sup> Dijete rođeno u SR Njemačkoj dobilo je četiri imena: *Martina Diana Alexandra Elsa*. Prvo je motivirano nasljedstvom (baka se zove *Marta*), a ostala su preuzeta iz stranog antroponimskog korpusa čije grafijske osobitosti nose. Nefunkcionalnost takvog načina imenovanja dovela je do promjene imena, odnosno do svodenja na jedno (prvo) ime. Ono što odudara od sustava ili mu se prilagodi ili nestaje, a to potonje dogodilo se u ovom slučaju.

<sup>25</sup> Imena *Alexandra Maria, Draženka Maria* primjeri su udvojene antroponimske jedinice.

<sup>26</sup> U matici krštenih od 1970. do 1980. nalazimo mnogobrojne primjere udvojenih imena, od kojih je drugo (ponekad zapisano kao prvo) svetačko: *Sanja Marija, Vesna Agneza, Gordana Đurđa, Draženka Katarina, Tatjana Katarina, Gordana Marija, Franciska Violeta, Sanja Agna, Arijana Eva, Vesna Marija (2), Vesna Franciska, Rosanda Daniela, Snježana Marija, Margareta Biserka, Dijana Marija*. Ima i takvih udvojenih imena u kojima su oba imena svetačka (*Božica Marija, Ana Marija, Suzana Štefanija, Martina Kristina*). Iako crkva nije protiv narodnih imena, roditelji djetetu ponekad uz narodno ime daju i svetačko (koje se uglavnom ne zapisuje u matičnu knjigu rođenih, već ostaje zapisano samo u matičnoj knjizi krštenih) »da se zna kad mu je imendan«. Sada se crkveno ime javlja kao sekundarno dok je u vrijeme prodora narodnih imena u službeni imenik takav status imalo narodno ime. To je potvrda pretpostavke da ono što je sekundarno znači buduću revitalizaciju ili nestanak. Antroponimski korpus matice krštenih (riječ je o razdoblju 1970—1980) djelomično se razlikuje od onoga koji nalazimo u knjizi državljana jer sadrži samo imena djece (njih 140) krštenih u župnoj crkvi. Stoga ih je teško uspoređivati. Ipak, analizirajući fond imena matice krštenih |*Mirjana (7), Marija (6), Andreja (5), Silvija (5), Danijela (4), Mihaela (4), Snježana (4), Arijana (3), Anica (3), Draženka (3), Ivanka (3), Renata (3), Biserka (2), Natalija (2), Suzana (2), Sanja (2), Nevenka (2), Kristina (2), Nada (2), Vesna (2), Ksenija (2), Ivana (2), Vesna Marija (2), Gabrijela (2), Marijana (2)*, samo jednom se javljaju: *Andela, Irena, Božica, Milica, Gordana, Blaženka, Štefica, Margareta, Tajana, Adrijana, Miljenka, Štefanija, Manuela, Vernoika, Nadica, Tatjana, Barica, Terezija, Jadranka, Dušanka, Žaneta, Milena, Matilda, Brigita, Kristinka, Darinka, Marijeta, Danica, Valerija, Tanja, Simona, Tihana, Svijetlana, Spomenka, Melita, Romina, Ana, Nives, Lucija, Melani, Josipa, Anita, Sanja Marija, Vesna Agneza, Božica Marija, Gordana Đurđa, Draženka Katarina, Rosanda Daniela, Suzana Štefanija, Tatjana Katarina, Gordana Katarina, Franciska Violeta, Vesna Franciska, Martina Kristina, Snježana Marija, Margareta Biserka, Dijana Marija, Sanja Agna, Arijana Eva, Ana Marija* uočavamo toleranciju prema narodnim imenima, te mnogobrojne varijante i varijacije narodnih i crkvenih (svetačkih) imena. Najfrekventnije je ime *Mirjana (7)* (isto je ime na prvom mjestu po frekvenciji i u matičnoj knjizi — ondje je upisano 11 djece s tim imenom), potom *Marija* — 6 puta se javlja samostalno i čak 8 puta kao dio udvojenog imena. Spomenimo još to da su uzroci različitosti antroponimskih korpusa matične knjige rođenih i matične knjige krštenih ovi: svi rođeni nisu kršteni; kršteni su i oni koji su rođeni u drugim mjestima, republikama, državama; dijete se tek po krštenju upisuje u maticu krštenih (a od rođenja do krštenja može proći i nekoliko godina, iako je razlika najčešće nekoliko mjeseci. Nekad se dijete krstilo isti ili drugi dan po rođenju!).

<sup>27</sup> Iz navedenog zaključujemo da su neka imena zajednička svim ovdje analiziranim razdobljima: *Marija, Kristina, Ana, Terezija, Jelena, Barbara, Veronika*.

samo jedanput. Od novih su imena najfrekventnija: *Mirjana* (11), *Gordana* (8), *Renata* (7), no u usporedbi s učestalošću imena iz prvog razdoblja ona ulaze tek u kategoriju slabo frekventnih (*Gordana*, *Renata*), odnosno frekventnih (*Mirjana*) imena.

Prije je postojala distancija između službene forme imena i njezina ekvivalenta, odnosno ekvivalenta u neslužbenoj uporabi. Prva je čamila u službenim dokumentima, a drugi su pulsirali u narodu. Sada se bogatstvo oblika invarijantnog imena, koji imaju ekspresivnu vrijednost, unosi i u službeni imenik. I u uporabi se nastoji ustaliti službeni lik, a prisutne je i težnja da se u izgovoru ne očituju odlike mjesnog idioma.

### OSOBNNA (ŽENSKA) IMENA U NESLUŽBENOJ UPORABI

S gledišta imenske tvorbe (riječ je o tvorbi na nivou sela) najzanimljivije je prvo razdoblje. U odnosu prema službenom imeniku (41 žensko ime) neslužbeni je prava riznica koja se ističe velikim brojem imenskih likova nastalih od ograničenog broja imenskih osnova da ublaže entropiju. Zapažamo da se povećanjem broja imena smanjuje frekvencija pojedinog imena<sup>28</sup>, a vidjet ćemo da se (u trećem razdoblju) smanjenjem broja tvorbenih modela povećava broj imenskih osnova.

Neslužbeno je ime tako strukturirano da omogućuje precizniju identifikaciju osobe, a u sebi sadržava dopunsku obavijest o imenovanom i odnosu imenovatelja prema njemu i imenu. Polazeći od službene forme imena pokratom i derivacijom od pokraćenih oblika nastaju mnogobrojne varijante invarijantnog imena<sup>29</sup>.

**Kraćenjem na jedan slog**<sup>30</sup> i dodavanjem sufiksa -a nastala su ova (monosilabna) imena:

'Mara, 'Mica ← Marija; 'Jela ← Jelena; F'ranca, 'Fana ← Franciska; 'Dora, 'Doča ← Doroteja; 'Mogda, 'Maga ← Magdalena; 'Muna ← Monika; 'Luca ← Lucija; 'R'ega ← Regina; 'Ž'ofa<sup>31</sup> ← Sofija; 'CiJa ← Cecilija; 'Jula ← Julijana; 'Orša ← Ursula; 'Jušta ← Justina; K'rišta ← Kristina; 'Agna ← Agneza; T'r'ezza, 'R'ezza ← Terezija; 'Elza, 'Jolža, 'Erža<sup>32</sup> ← Elizabeta; 'Lujza ← Alojzija.

<sup>28</sup> I. razdoblje — 412 ženske djece dobiva 41 različito osobno ime; čak 111 djece zove se *Marija*. III. razdoblje — 171 žensko dijete dobiva 93 različita imenska lika; ime *Marija* dobiva samo šestoro djece.

<sup>29</sup> Neslužbeni oblici imena donose se u fonetskoj transkripciji. U načelu primjenjujem transkripciju koja je uglavnom prihvaćena za Općeslavenski lingvistički atlas (OLA), te za Hrvatsko-srpski dijalektološki atlas (HSDA). Za palatalne afrikate zbog tehničkih razloga ne primjenjujem transkripciju prihvaćenu za OLA, odnosno za HSDA već ih bilježim sa č, đ. Od prozodijских obilježja označuje se samo mjesto naglasaka (po OLA, gdje je prihvaćena Međunarodna fonetska transkripcija) jer je jedino ono fonološki relevantno.

<sup>30</sup> Monosilabno kraćenje na a) početni slog: 'Mara ← Marija, F'ranca ← Franciska, 'R'ega ← Regina, 'Jula ← Julijana .. b) srednji slog: 'R'ezza ← Terezija; primjera za monosilabno kraćenje na krajnji slog nema.

<sup>31</sup> 'Ž'ofa ← (mađ.) Zsofia

<sup>32</sup> 'Erža ← (mađ.) Erszebet



**Temeljni oblici svedeni na bisilabem<sup>33</sup> glase:**

'Tuša<sup>34</sup>, 'Kata ← Katarina; 'Bora ← Barbara; 'R<sup>o</sup>za, 'Ruža ← Rozalija; 'B<sup>e</sup>ta ← Elizabeta; 'Jaga ← Agata; 'Žuža<sup>35</sup> ← Suzana; 'Viga ← Hedviga; 'V<sup>i</sup>eva ← Genoveva; 'Tina ← Kristina; 'Đela, 'Gela ← Anđela; Š<sup>k</sup>'ola ← Skolastika; 'Tilda ← Matilda.

Kraćenjem imena *Petronila, Apolonija, Margareta, Veronika* nastaju oblici *Pe't'roļa, Po'l'ona, Mar'geta, Ve'r<sup>o</sup>na*. Oni se potom (osim *Po'l'one*) mogu još jednom kratiti: *Pe't'roļa* → *T'roļa*; *Mar'geta* → *'Geta*; *Ve'r<sup>o</sup>na* → *'V<sup>i</sup>era*.

Kraćenje ne zahvaća imena sačinjena od dvaju slogova (*Ana, Eva, Klara*). Ona redovito bivaju osnove za derivaciju. (Zato ih u tabeli tvorbenne analize donosim u zagradi u rubrici za pokraćenice). Ne krâte se ni imenski oblici *'Anđela, Kata'ļena* (neslužbena uporaba službenih imena *Anđela, Katarina*; obrađeni su izvan table).

Kraćenjem nastaju hipokoristički oblici osnovnih osobnih imena. Međutim, učestalom uporabom oni se mogu semantički isprazniti (što se u Mariji na Muri i dogodilo) te postati značenjski neutralna, odnosno poprimiti funkciju temeljnog imena. Dakle, formalno, materijalno oni jesu hipokoristici, a samo izuzetno, situacijski to su i funkcionalno. Pokraćeni oblici polazište su u sufiksaloj derivaciji osobnih ženskih imena. Imenik neslužbene uporabe sadrži niz osobina mjesnoga govora.<sup>36</sup>

| Osnovno ime | Pokraćenica | Izvedenica   | Osnovno ime | Pokraćenica | Izvedenica   |
|-------------|-------------|--|-------------|-------------|--|
| Marija      | 'Mara       | 'Mar-ęca<br>'Mar-ęka<br>Ma'r-'ena<br>Ma'r-ića<br>'Mar-oška<br>'Mor-ęška<br>Ma'ļ-esa<br>'Mic-ęka<br>Mę'c-orda | Ana         | ('Ana)      | 'An-ęca<br>'An-ęka<br>'An-ća<br>'An-ka<br>A'n-ęska<br>'Jon-ęca |
|             | 'Mica       |  | Jelena      | 'Jęla       | 'Jęļ-ęca<br>'Jel-ka<br>'Il-ka<br>'I-ka                         |
| Terezija    | T'r'eza     | T'r'ez-ęca<br>T'r'ez-ęka<br>Trę'z-inka<br>Trę'z-uļa<br>T'r'ęs-ka<br>'R'ez-ęka<br>'R'es-ka                    | Barbara     | 'Bora       | 'Bor-ęca<br>'Bor-ęška<br>'Bor-oška<br>'Bor-ka<br>Ba'r-'ena     |
|             | 'R'eza      |  | Doroteja    | 'Dora       | 'Dor-ęca<br>'Dor-ća<br>'Dor-ća                                 |
| Katarina    | 'Kata       | 'Kat-ęca<br>'Kotka   |             |             |  |
|             | 'Tuša       | 'Tuš-ęca   |             |             |  |

<sup>33</sup> Bisilabno kraćenje na a) početni dvoslog: 'Kata ← Katarina, 'R<sup>o</sup>za ← Rozalija, Š<sup>k</sup>'ola ← Skolastika; b) završni dvoslog: 'Bora ← Barbara, 'B<sup>e</sup>ta ← Elizabeta, 'Viga ← Hedviga, 'Tina ← Kristina, 'Tilda ← Matilda; nema primjera za bisilabno kraćenje na srednji dvoslog.

<sup>34</sup> Kata'ļena, 'Tuša ← (mađ.) Katalin, Katus

<sup>35</sup> 'Žuža ← (mađ.) Zsuzsana

<sup>36</sup> U neslužbenoj uporabi ženskih imena očituju se neke osobitosti mjesnog govora Marije na

A. VARGA, ŽENSKA OSOBNA IMENA U MARIJI NA MURI

| Osnovno ime | Pokraćenica                      | Izvedenica   | Osnovno ime | Pokraćenica             | Izvedenica                         |
|-------------|----------------------------------|--|-------------|-------------------------|------------------------------------|
| Franciska   | F'ranca                          | F'ranc-ėka<br>'Canc-ėka<br>F'ranc-ėca<br>'Canc-ėca<br>Fran'c-uļa<br>Fan-ėka<br>'Fan-ka | Monika      | 'Muna                   | 'Mun-ėca<br>'Mun-ėka<br>'Mun-ėa    |
|             | 'Fana                            |  | Lucija      | 'Luca                   | 'Luc-ėka<br>'Luc-ėca               |
| Rozalija    | 'R'ozza                          | 'R'oz-ėca<br>'R'oz-ėka<br>'R'os-ka<br>Ro'z-ina<br>'Ruž-ėca<br>'Ruš-ka                  | Petronila   | Pėt'r'olja              | Pėt'r'oj-ėca<br>Pėt'r'oj-ka        |
|             | 'Ruža                            |  | Apolonija   | Po'l'ona                | Po'l'on-ėca<br>Po'l'on-ėca         |
| Elizabeta   | 'Elza<br>'Jolža<br>'Erža         | 'Jolž-ėca<br>'Erž-ėca<br>'Erž-ėka<br>'B'et-ėka   | Veronika    | Vė'r'ona                | Vė'r'on-ėca<br>Vė'r'on-ėka         |
|             | 'B'eta                           |  | Kristina    | K'rišta<br>'Tina        | K'rišt-ėca<br>'Tin-ėca<br>'Tin-ėka |
| Magdalena   | 'Mogda<br>'Maga                  | 'Mogd-ėca<br>'Mag-ėca<br>Ma'g-ena<br>Ma'g-esa  | Antonija    | ( 'T'ona) <sup>37</sup> | 'T'on-ėca<br>'T'on-ka              |
|             |                                  |  | Klara       | (K'lora)                | K'lor-ėca                          |
| Andela      | 'Đela                            | 'Đej-ėka<br>'Đej-ėca<br>'Đel-ka<br>'Gej-ėca<br>'Gej-ėka<br>'Gel-ka                     | Agata       | 'Jaga                   | 'Jag-ėca                           |
|             | 'Gela                            |  | Amalija     | ( 'Mala) <sup>38</sup>  | 'Mal-ėca                           |
| Julijana    | 'Jula                            | 'Jul-ėca<br>'Jul-ėka<br>'Jul-ėška<br>'Jul-ka   | Eva         | ( 'Eva)                 | 'E'v-ėca                           |
|             |                                  |  | Margareta   | Mar'geta                | Mar'get-ėca                        |
| Matilda     | 'Tilda<br>( 'Tila) <sup>39</sup> | 'Tild-ėca<br>'Til-ėca  | Suzana      | 'Žuža                   | 'Žuž-ėca                           |
|             |                                  |  | Hedviga     | 'Viga                   | 'Vig-ėca                           |
| Ursula      | 'Orša                            | 'Orš-ėca   | Regina      | 'R'ega                  | 'R'eg-ėca                          |
|             |                                  |  | Alojzija    | 'Lujza                  | 'Lujz-ėca                          |
|             |                                  | Sofija   | 'Ž'ofa      | 'Ž'of-ėca               |                                    |
|             |                                  | Cecilija   | 'Cija       | 'Cij-ėka                |                                    |
|             |                                  | Josipa   | 'P'epa      | 'P'ep-ėca               |                                    |
|             |                                  | Skolastika   | Š'k'ola     | Š'k'oj-ėca              |                                    |
|             |                                  | Genoveva   | 'V'eva      | 'V'ev-ėca               |                                    |
|             |                                  | Agneza   | 'A'gna      | 'A'gn-ėca               |                                    |
|             |                                  | Justina  | 'Jušta      | 'Jušt-ėca               |                                    |

Muri. Tako npr. fonološki je relevantno samo mjesto naglaska, a fonetski je moguć različit ostvaraj vokala. Ispred prednjih vokala /i, <sup>1</sup>e, e, e, e/, te ispred /u/ ukida se opreka po palatalnosti kod likvida — u tom položaju stoji samo palatalna likvida (*Kata'lena*, *'Luca*, *'Fu'eca...*). U skladu s procesom koji vlada u kajkavskom narječju, početni se vokal često ukida (*Amalija* → *'Mal'ca*, *Apolonija* → *Po'l'ona*) ili dobiva protetsku jezičnu jedinicu (*Ana* → *'Jona*, *Agata* → *'Jaga*). Neslužbeni oblici imena sadržavaju za Mariju na Muri karakterističan vokalski sustav. U naglašenim se slogovima može ostvariti deset vokala /i, <sup>1</sup>e, e, e, e, e, a, u, <sup>u</sup>o, o, o/, a u nenaglašenim četiri /e, e, o, a/. U nenaglašenim slogovima /i/ → /e/, /u/ → /o/.

**Derivacije od osnove izvedenog imenskog oblika (proširena tvorbeno osnova):**

- Ma'rič-eka (< Ma'r-iča < 'Mara < Marija)  
 T'režul-ka (< Trę'z-uļa < T'r'jeza < Terezija)  
 'Kotk-ęca (< 'Kot-ka < 'Kata < Katarina)  
 'Anč-ęca (< 'An-ča < Ana)  
 'Ank-ęca (< 'An-ka < Ana)  
 'Jelk-ęca (< 'Jęj-ęca < 'Jęļa < Jelena)  
 'Ilk-ęca (< 'Il-ka < 'Jęļa < Jelena)  
 'Ik-ęca (< 'I-ka < 'Jęļa < Jelena)  
 Fran'cuļ-ka (< Fran'c-uļa < F'ranca < Franciska)  
 'Munč-ęka (< 'Mun-ča < 'Muna < Monika)  
 'Malč-ęka (< 'Mal-ča < /'Mala/ < Amalija)  
 Mal'č-ena (< 'Mal-ča < /'Mala/ < Amalija)  
 Pętr'ronk-ęca (< Pętr'ron-ka < Pętr'roļa < Petronila)  
 'Julk-ęca (< 'Jul-ka < 'Jula < Julijana)  
 'Julč-ęca (< 'Jul-ka < 'Jula < Julijana)  
 'Tinč-ęka (< 'Tin-ča < 'Tina < Kristina)  
 'T'onč-ęka (< 'T'on-ča < /'T'ona/ < Antonija)  
 'T'onk-ęca (< 'T'on-ka < /'T'ona/ < Antonija)  
 'Tilč-ęka (< 'Til-ča < /'Tila/ < Matilda)

Rijetke su derivacije od proširenih osnova. Do njih uglavnom dolazi kad osnova izvedenice završava na suglasnike:

- a) -k- dodaje se sufiks -ęca  
 (18 primjera) 'Julk-ęca...
- b) -č- dodaju se sufiksi -ęka (5) 'Munč-ęka...  
 -ęca (1) 'T'onč-ęca  
 -ena (1) Mal'č-ena
- c) -j- dodaje se sufiks -ka (2) Trę'zul-ka...

**Derivacije od nepokraćenog imena (oblik iz neslužbene uporabe):**

- Kata'ļena (< Katarina) → Kata'ļen-ka → Kata'ļenč-ęca  
 'Aņgļa (< Angela) → Aņ'gel-ka → Aņ'gelk-ęca

**Bisilabilnim kraćenjem** imenā Fran'cuļa, Pętr'roļa, Mar'ęeta nastaju imenske varijante 'Cuļa, T'roļa, 'ęeta, a 'V'era je rezultat monosilabnog kraćenja imena Vę'r'ona.

Način postanka imenskih likova 'Cuļka, T'roļęca, 'ęęca, 'V'ereęca mogao je biti dvojak:

- a) bisilabno kraćenje izvedenica Fran'cuļka, Pętr'roļęca, Mar'ęeta, odnosno monosilabno kraćenje imena Vę'r'ona,
- b) derivacija od imena 'Cuļa, T'roļa, 'ęeta, 'V'era.

<sup>37, 38, 39</sup> Pretpostavljeni oblici pokraćenica prema mađarskom antroponimskom sustavu gdje postoje imenski likovi *Tóni* (*Antónia*), *Máli* (*Amália*). Mađarski hipokoristici (pokraćenice oblikom) često se od naših razlikuju samo po završnom vokalu (mađarski oblik imena završava vokalom -i, a hrvatski vokalom -a (*Monika* → *Moni*, *Marija* → *Mari*...)).  
 Hajdú Mihály, Magyar-angol, angol-magyar keresztnévszotar, Budapest 1983.

Analiziramo li pojavnost sufikasa u derivacijama, primijetiti ćemo da su neki sufiksi učestaliji, plodniji: -eća (42), -ečka (20), -ka (16) (oni pokrivaju 75,73 posto izvedenih oblika), drugi su manje plodni: -ča (6), -<sup>1</sup>ena (3), -eška (3), -esa (2), -oška (2), -uļa (2) (pokrivaju 16,50 posto izvedenih oblika), a za one koji se u sufiksnoj tvorbi javljaju samo jedanput s pravom možemo reći da su neplodni: -iča, -ořda, -inka, -eska, -ina, -čeka, -ca (pokrivaju 6,78 posto izvedenih oblika). Sufiksi se većinom dodaju pokraćenoj osnovi<sup>40</sup> (96), a manji broj njih<sup>41</sup> (21) od proširene osnove tvori novi oblik imena. Deset imenskih likova nastaje dodavanjem sufikasa na nepokraćenu osnovu<sup>42</sup>.

Polazeći od konotacije što je sufiks pridaje antroponimskoj osnovi, a ponekad i od značenja koje tvorbeni osnova (proširena) prenosi na sufiks, mogli bismo navesti dva osnovna tvorbeni tipa:

### I. Deminutivno-hipokoristički<sup>43</sup>

- O + -eća (4) 'Eveća, 'Aneća...
- O + -ka (3) 'Anka, Kata'ļenka...
- O + -ečka (1) 'Anečka
- O + -ča (1) 'Anča
- O + -eška (1) A'neška
- O<sub>p</sub> + -eća (38) 'Mareća, 'Gećeća...
- O<sub>p</sub> + -ečka (18) 'Marečka, 'Munečka...
- O<sub>p</sub> + -ča (5) 'Munča, 'Malča...
- O<sub>p</sub> + -eška (3) 'Juļeška, 'Boreška...
- O<sub>p</sub> + -<sup>1</sup>ena (3) Ma'r<sup>1</sup>ena, Ma'g<sup>1</sup>ena...
- O<sub>p</sub> + -oška (2) 'Maroška, 'Boroška
- O<sub>p</sub> + -iča (1) Ma'riča
- O<sub>p</sub> + -ina (1) Ro'zina
- O<sub>p</sub> + -ečka (1) Po'l<sup>1</sup>ončeka
- O<sub>p</sub> + -inka (1) Tre'zinka
- O<sub>pr</sub> + -eća (12) 'Kotkeća, 'Jelkeća...
- O<sub>pr</sub> + -ečka (6) 'Munčeka, 'Malčeka...
- O<sub>pr</sub> + -<sup>1</sup>ena (1) Mal'č<sup>1</sup>ena

### II. Augmentativno-pejorativni

- O<sub>p</sub> (završava na -c-) + -eća (3) 'Canceća, 'Lućeća...
- O<sub>p</sub> + -esa (2) Ma'lesa, Ma'gesa
- O<sub>p</sub> + -uļa (2) Fran'cuļa, Tre'zuļa
- O<sub>p</sub> + -ořda (1) Me'cořda
- O<sub>p</sub> + -ca (1) 'Doća
- O<sub>p</sub> + -ka (1) 'Cuļka
- O<sub>pr</sub> + -ka (2) Fran'cuļka, Tre'zuļka

<sup>40</sup> -eća, -ečka, -ka, -ča, -<sup>1</sup>ena, -eška, -esa, -oška, -uļa, -iča, -ořda, -inka, -ina, -čeka, -ca

<sup>41</sup> -ečka, -eća, -ka, -<sup>1</sup>ena

<sup>42</sup> -eća ('Aneća, 'Ĵoneća, K'loreća, 'Eveća), -ečka ('Anečka), -ka ('Anka, Kata'ļenka, Añ'gelka); -ča ('Anča), -eška (A'neška)

<sup>43</sup> Objasnjenje kratica kojima se služim:

O = osnova

O<sub>p</sub> = pokraćena osnova

O<sub>pr</sub> = proširena osnova



Drugo razdoblje (1940—1950) od prvog nasljeđuje 16 službenih imena i njihove najfrekventnije neslužbene varijante (oblike kod kojih promjenom forme dolazi do promjene značenjske vrijednosti leksema). Službena lista imena raznovrsnija je oblicima, što je posljedica utjecaja neslužbene forme na službenu. U prvom razdoblju od službene forme (neutralno značenje) npr. imena *Jelena* (*Helena*) pokratom ('*Ĵela*), pa izvođenjem ('*Ĵeļeca*, '*Ĵelka*, '*Ilka*, '*Ika*, '*Ĵelkeca*, '*Ilkeca*, '*Ikeca*) dobivamo različite oblike. Sada (kada je riječ o narodnim imenima i onim svetačkim kojih u prvom razdoblju nema u službenoj uporabi) tvorbeni je postupak sveden na samo jedan proces:

a) pokratu

*Ljubica* → '*Luba* ili

b) izvođenje (službeni je oblik pokraćenica)

*Bara* → '*Boreca*

Treće razdoblje, rušeći mnoga dotad uobičajena pravila i norme, unosi inovacijske elemente približavajući sve više sfere službene i neslužbene uporabe imena. Tu srećemo poneko svetačko ime iz prvog razdoblja (*Marija*, *Terezija*, *Ana*, *Jelena*, *Barbara*, *Suzana*, *Veronika*, *Lucija*, *Kristina*, *Ĵosipa*, *Matilda*, *Rosa*), ali ne i sve njihove brojne varijante. U početku stoljeća aloglotski utjecaj u službenom imeniku bio je posljedica crkvenih uzusa, a sada je posljedica pomodarstva u antroponimiji (pojave koja »obuhvaća idioglotska i aloglotska imena, kao i aloglotsku sufiksaciju. Razlozi su toj pojavi prije svega društveni«<sup>45</sup>). Službeni je imenik oživljen mnogobrojnim varijantama i varijacijama invarijantnih imena. Sve je prisutnija tendencija da on bude vjeran odraz neslužbenog života imena<sup>47</sup>, te se razlika među tim sferama sve više smanjuje, a u pojedinih imena čak i nestaje. Često se može uspostaviti odnos službeno ime = neslužbeno ime, što je rezultat povećanja broja službenih imenskih osnova. Neslužbeni je imenik bogatiji za pokoju pokraćenicu i izvedenicu, koje su u pravilu pozitivne (deminutivne, hipokorističke) konotacije: *Andreja* → '*Deja*, *Gordana* → '*G<sup>o</sup>oga*, '*G<sup>o</sup>geca*, *Željka* → '*Želkeca*, *Snježana* → '*S<sup>n</sup>eška*, '*S<sup>n</sup>ežeka*, '*S<sup>n</sup>ežeca*...

S pomodarstvom je u vezi i nastojanje da se iz usmene forme imena uklone osobitosti mjesnog idioma: nema prejtacije, a u vokalskom se sustavu otvoreni i zatvoreni vokali slijevaju u vokale srednje vrijednosti koji govornicima zvuče »ljepše«, »gradskije«.

Pojedina su ženska imena, o nekima je i ovdje bilo riječi, veoma stara. Potvrda za to su nam prezimena u čijoj je osnovi sačuvan imenski lik: *Barić* (< *Bara*), *Klarić* (< *Klara*), *Mandlin* (< *Manda*)... Imensku osnovu nalazimo i u porodičnim nadimcima ('*Sidječeve*, '*Mamekeņe*, '*T'roļkeševē*, '*Fran'cuļkeņe*, '*Magda'Ĵenečevē*,

<sup>45</sup> Živko Bjelanović antroponimska gnijezda po vrsti odnosa i po broju antroponima u njima dijeli na: tvorbeni niz (»naj antroponimski skup kojem leksemi stoje u tvorbenom odnosu kao neizvedeni antroponim → izvedeni antroponim → izvedeni antroponim od već izvedene antroponimske osnove«), tvorbeni grozd (»skup svih nizova kojima se na početku nalazi ista antroponimska forma«) i antroponimski vijenac. Ž. Bjelanović, Antroponimija Bukovice, Zadar 1985.

<sup>46</sup> Valentin Putanec, Esej o jezičnom znaku i onomastici te o antroponimiji u Hrvatskoj, Zagreb 1976.

<sup>47</sup> To je obratna pojava od one u prvom razdoblju (1900—1910) kada neslužbena uporaba utječe na službenu.

*K'rištene...*), a ponekad je ime poslužilo za tvorbu individualnih nadimaka (*S'k'oļeč* ← *S'k'ola* ← *Skolastika*).

Tri analizirana razdoblja svedočanstvo su promjena antroponimskog sustava u Mariji na Muri od prilično jednoličnog službenog repertoara ustaljenih svetačkih imena i istodobno bogatog neslužbenog imenika do unošenja narodnih imena u službeni imenski sustav i njihove sve veće podudarnosti. Tu se zrcali život ljudi, te ukupan razvoj društvene zajednice.

Ovim je prikazom obuhvaćen samo manji dio imenskog korpusa ženskih imena u Mariji na Muri. U dalja bi istraživanja valjalo uključiti i muška imena, usporediti ta dva sustava, te istraživanjem obuhvatiti šire područje — tek će se tada uočiti specifičnosti antroponimije tog međimurskog sela.

## RÉSUMÉ

### LES PRÉNOMS DES FEMMES (DANS LE VILLAGE MARIJA NA MURI)

Dans la contribution on cherche à analyser la spécificité et le changement des systèmes anthroponymiques officiels et populaires des noms de femmes dans la localité de Marija na Muri (Medimurje). Dans la première décennie de ce siècle, ces deux systèmes sont nettement séparés. La liste officielle des noms de baptême est caractérisée par des noms latinisés peu nombreux (noms alloglottiques des saints), tandis que l'usage populaire abonde en variantes nominales avec les valeurs hypocoristiques (diminutifs) et péjoratives (augmentatifs).

Dans la seconde période (1940—1950), dans les actes administratifs, au niveau de la langue standardisée les noms croatisés prennent place des noms latinisés. Les formes nominales très variées de l'usage populaire pénètrent dans l'usage officiel. Dans une troisième période (1970—1980) le système officiel et populaire se rapprochent encore plus. Cette période est caractérisée par un grand nombre de bases nominales. On peut observer une pénétration constante des noms à la mode, pour la plupart étrangers, qui par leur graphie, phonologie et morphologie diffèrent sensiblement de la structure du système linguistique existant.